Maaseudun Työnantajaliiton, MTA:n, lausunto työntekijöiden lähettämisestä annetun lain muuttamisesta

Asia: HE 71/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työntekijöiden lähettämisestä annetun lain muuttamisesta

Esityksen kohta 3.2 Pääasialliset vaikutukset

MTA:n näkemyksen mukaan työryhmän esityksessä esitetyn vähimmäispalkan käsitteen muuttaminen palkaksi on epämääräinen. Jos käsite kattaa kaikki sovellettavaksi tulevan työehtosopimuksen mukaiset pakolliset palkanerät tämä voi lisätä työnantajan kustannuksia kohtuuttomasti.

Esityksen 5a §

Työryhmä esittää, että työnantajan velvollisuus korvata lähetetylle työntekijälle tavanomaisesta työntekomaasta Suomeen lähettämisestä aiheutuvat matka- ja majoituskustannukset määräytyy työntekijän työsuhteeseen sovellettavan kansallisen lainsäädännön tai käytännön mukaan*. Jos edellä mainitut kustannukset eivät tule kansallisen lainsäädännön tai käytännön mukaan korvattavaksi lainkaan tai kansallisten säännösten mukainen tai sovittu korvaus alittaa olennaisesti Suomessa kyseisen työn osalta tavanomaisena ja kohtuullisena pidettävät matka- ja majoituskustannukset, työnantajan tulee korvata lähetetylle työntekijälle edellä mainitut kustannukset alihankinnassa ja vuokratyössä työsopimuslain 2 luvun 9 §:ssä tarkoitetun työehtosopimuksen korvaustasoa olennaisesti vastaten.*

Esitys vastaa 5a §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen osalta direktiiviä, mutta on loppuosaltaan selkeästi vastoin direktiivin tarkoitusta. Työryhmän esityksessä tätä poikkeusta direktiivistä perustellaan yleisen järjestyksen mukaisella suojasäännöksellä eli ordre public -periaatteen perusteella.

Direktiivin mukaan työnantajan velvollisuus korvata lähetetylle työntekijälle tavanomaisesta työntekomaasta Suomeen lähettämisestä aiheutuvat matka- ja majoituskustannukset määräytyvät työntekijän työsuhteeseen sovellettavan kansallisen lainsäädännön tai käytännön mukaan. Direktiivissä on nimenomaisesti ja yksiselitteisesti otettu kanta siihen, minkä valtion lainsäädäntöä on sovellettava lähetetyn työntekijän matka- ja majoituskustannuksiin lähtömaasta kohdemaahan tehtävän matkan osalta, eikä siinä anneta mahdollisuutta poikkeamiselle. Jos poikkeamat lainvalintasäännöstä olisi ollut tarkoitus sallia tai jättää jäsenvaltioiden harkintaan, kävisi tämä varmasti jollakin tavoin ilmi direktiivin sisällöstä.

Suomessa työntekijälle korvattavista matkakustannuksista ei ole lainsäädäntöä, vaan korvauksista on sovittu työehtosopimuksissa. Näin on menetelty työryhmän mietinnössä kerrotusti myös useissa muissa jäsenvaltioissa. Lähtövaltiossa voi lisäksi olla käytössä muita järjestelmiä, joilla tasataan työntekijöille työ- ja komennusmatkoista aiheutuvia kustannuksia. Esimerkiksi Suomessa työntekijällä voi olla oikeus vähentää työmatkoista aiheutuvia kustannuksia tulonhankkimiskuluina ansiotuloverotuksessa, mikäli työantaja ei niitä korvaa. Lähettämisestä aiheutuvat

Annankatu/Annegatan 31-33 C 48
00100 HELSINKI/HELSINGFORS
Puhelin/Telefon (09) 725 04 500
Faksi/Fax (09) 725 04 511
info@tyonantajat.fi
www.tyonantajat.fi
Y-tunnus/FO-nummer
0215193-7

työmatkakustannukset voivat tulla huomioitavaksi työntekijän verotuksessa vastaavalla tai jollakin muulla tavalla myös muissa jäsenvaltioissa.

Työryhmän mietinnössä on esitetty laajalti EU-tuomioistuimen oikeuskäytäntöä ordre public -periaatteen osalta. Oikeuskäytännöstä on nähtävissä, että periaatteen soveltamiskynnys on asetettu erittäin korkealle. Työnantajan velvollisuudessa korvata työntekijälle tiettyjä matka- ja majoituskustannuksia ei ole kyse keskeisestä oikeusjärjestykseen sisältyvästä arvosta tai perusperiaatteesta tai työntekijän vähimmäissuojaa koskevasta pakottavasta ydinsäännöstä, jonka perusteella olisi mahdollista poiketa direktiivin sanamuodosta ja tarkoituksesta. Ordre public -periaatteen soveltamisedellytykset eivät siis täyty.

Suomessa työnantajan velvollisuus korvata matkakustannuksia tulee sovellettavaksi vain niiden työehtosopimusten soveltamisalalla, joissa korvauksista on erikseen sovittu.

MTA vastustaa työryhmän ordre public -periaatteen perusteella esittämää poikkeusta direktiivin sanamuodosta ja tarkoituksesta. Ehdotus ei ole EU:n perussopimuksen ja vakiintuneen oikeuskäytännön mukainen. Työryhmän mietinnössä todetusti myös EU-komission suhtautuminen ordre public -periaatteen käyttöön on tältä osin kielteinen. Työnantajan velvollisuus korvata lähetetylle työntekijälle tavanomaisesta työntekomaasta Suomeen lähettämisestä aiheutuvat matka- ja majoituskustannukset tulee määräytyä työntekijän työsuhteeseen sovellettavan kansallisen lainsäädännön tai käytännön mukaan.

Voimaantulo

MTA vastustaa siirtymäajan keston lyhentämistä koskevaa esitystä ja katsoo, että siirtymäajan tulee olla 12 kuukautta lain voimaantulohetkellä voimassa olevien lähettämissopimusten osalta.

Mikäli työryhmän esityksen mukainen direktiivin tarkoituksesta poikkeava matka- ja majoituskustannuksia koskeva 5a §:n säännös (ordre public -peruste) EK:n esille tuomista näkökohdista huolimatta toteutettaisiin, tulisi sen osalta säätää 12 kuukauden siirtymäaika, jotta lähettävät yritykset sekä heidän Suomessa toimivat sopimuskumppaninsa pystyisivät ottamaan sopimuksissaan huomioon muutoksesta mahdollisesti aiheutuvan kustannusten nousun. Uusien säännösten on määrä tulla voimaan 30.7.2020. Lain erittäin pikainen voimaantulo ei anna lähettäville yrityksille lainkaan aikaa tai mahdollisuuksia varautua direktiivin tarkoituksesta poikkeavien velvoitteiden ja kustannusten huomioimiseen työntekijöiden lähettämisissä tai Suomessa toimivien sopimuskumppaneidensa kanssa tehdyissä sopimuksissa. Siirtymäaikaa tulisi soveltaa sekä lain voimaan tullessa Suomessa lähetettyinä oleviin työntekijöihin, että lain voimaan tulon jälkeen siirtymäaikana tehtäviin uusiin lähettämissopimuksiin siirtymäajan päättymiseen saakka.

Maaseudun Työnantajaliitto